

ŽENE I MENADŽMENT KARATE SPORTA

Milan Nešić

Fakultet za sport i turizam (TIMS) u Novom Sadu, Srbija

Izvorni znanstveni rad

Sažetak

Promatrano s društvenog aspekta, žene predstavljaju specifičnu i brojčano respektabilnu socijalnu grupu, što se i u sportu manifestira na određeni način. Uočljiva spolna diferencijacija, kako u općoj društvenoj strukturi, tako i u sportu, još uvijek uvjetuje ograničeno sudjelovanje žena u svim oblicima sportske djelatnosti. I u karate sportu, kada se razmatraju određeni odnosi značajni za sportsku djelatnost i sudjelovanja u pojedinim aktivnostima, spolne razlike mogu biti od značaja za sam ishod i kvalitetu te aktivnosti. Neosporna je činjenica da se karate sportom uspješno mogu baviti muškarci i žene, kako u natjecateljskom pogledu, tako i u drugim oblicima angažiranja, naročito u sportskom menadžmentu. Međutim, svakodnevna praksa pokazuje da evidentne biološke, ali i prisutne društvene razlike mogu znatno utjecati na njihov tijek, kvalitetu i efekte koji se određenom aktivnošću postižu. Diskriminativni odnos angažmana ženske populacije i u karate sportu potvrđuje da je u društvu ovaj problem jako nazočan.

Ključne riječi: žene, karate, sport, menadžment

Uvod

Karate, u prošlosti borilačka vještina Dalekog istoka i azijskih naroda, danas je, slobodno se može reći, svojevrsan društveni fenomen. Od vještine koja je nekada imala svrhu da čovjeku, prvenstveno, omogući ovladavanje obrambenim tehnikama i znanjima radi očuvanja osnove ljudske egzistencije – života, danas je postao jako popularan borilački sport rasprostranjen u cijelom svijetu (Zvonarević, 1981; Radoš, 2005). Sadržavajući sve attribute moderne sportske discipline, on je i na području Republike Srbije privukao veliki broj mladih. Prema raspoloživim podacima karate organizacije, u procese vježbanja karatea uključeno je nekoliko stotina tisuća sportaša, oba spola i svih uzrasta (* * *, 2002). Razlozi velike popularnosti karatea nalaze se kako u njegovim izvornim osobitostima i vrijednostima a (riječ je o vještini koja je primjenjiva u konkretnim situacijama i slučajevima ugrožavanja osobne sigurnosti i sl.), tako i u njegovom danas prevladavajućem usmjerenju i transformaciji ka dinamičnom i uzbudljivom borilačkom sportu (Lazarević, 1981; Horga, 1993; Nešić, 2003; Nešić, 2005 a; Nešić, 2005 b). Karate savez Vojvodine je jedna od strukovnih organizacija u karate sportu u Srbiji, koja je u samom vrhu po svojoj organiziranosti i rezultatima. Iz karate klubova s područja Vojvodine su potekli i aktualni svjetski prvaci, kao i klupski prvak Europe u ženskoj konkurenciji. Veliki broj državnih prvaka, u svim uzrastima, potječe iz klubova s područja Vojvodine,

a ovaj savez je i kreator novih oblika aktivnosti u karate sportu (školskih karate prvenstava, realizacije znanstveno-stručnih simpozija i sl.). Međutim, i u ovoj organizaciji, točnije njenim udruženim članicama (karate klubovima), postoje brojni problemi koji su karakteristični za sport u cjelini (Kolajkov, 1992). Od neriješenog sistemskog statusa sportskih organizacija, njihovog financiranja, kvalitete stručnog kadra, sportskih objekata i načina njihovog korištenja, preko neravnomjerne zastupljenosti žena u radu karate organizacija (klubova), do nepostojanja jasne i jedinstvene razvojne strategije sporta u državi (Tomić, 2001). Jedini resurs koji je neiscrpan i kvalitetan su vježbači, odnosno sportaši. Zanimanje djece za ovaj sport je velik, tako da on polako preuzima na sebe, uvjetno rečeno, i funkciju „bazičnog“ sporta. Upravljački dio organizacije (menadžment klubova) u dosadašnjoj praksi još uvijek se najvećim dijelom oslanja na rad i angažman trenera, koji su pored osnovne obaveze – organiziranja i vođenja trenažnog procesa, u velikoj mjeri angažirani i u organiziranju, gotovo svih ostalih aktivnosti kluba, što je suglasno s drugim oblicima organiziranja (Wheelen, 1989; Grinberg, 1998; Bahtijarević-Šiber, 1999; Raič & sur., 2003; Đunderović, 2004; Maslov, 2004).

Ovo je kod većine klubova uvjetovano sljedećim razlozima:

Treneri – Uglavnom su to nekadašnji karate natjecatelji i „pioniri“ ovog sporta u svojim

sredinama. S obzirom na dobro poznavanje suštine i problematike karatea, njegove karakteristike i na temelju njih potrebe, pokazalo se da oni mogu najviše „vući“ i dati doprinos u radu kluba. Također, kao nekadašnji natjecatelji imaju najveći motivacijski potencijal da sa „svojim“ sportom nastave rad u određenoj sredini. S druge strane, karate je sport koji se može vježbati dugi niz godina, tako da vremenom on postaje i način života onih koji su se njime nekada ozbiljno bavili, te sada nastoje svoje iskustvo i znanje prenositi mlađima. Isto tako, karate treneri su najčešće i inicijatori osnivanja klubova u pojedinim mjestima, te i s tog aspekta njihov utjecaj u radu je, za sada, veći nego ostalih članova upravljačkog dijela kluba.

Predsjednici – Za ovu funkciju u klubovima najčešće se biraju ljudi iz neposredne životne sredine, koji su predstavnici ili vlasnici gospodarski jakih radnih organizacija, sponzora ili donatora kluba. Također, predsjednici klubova u velikom broju slučajeva su i utjecajne osobe iz lokalnog okruženja koji svojim autoritetom mogu pomoći u razriješenju financijskih problema kluba.

Tajnici – Praksa je pokazala kako se na ovoj funkciji u klubu najčešće pojavljuju roditelji nekog od sportaša ili nekadašnji natjecatelji koji su prestali s aktivnim bavljenjem karate sportom, a koji imaju afiniteta za administrativni i organizacijsko-operativni rad. S obzirom na karakteristike rada tajnika kluba, nije mali broj primjera da se u klubovima u ovoj ulozi pojavljuju i treneri.

Ostale funkcije – Zapaženo je kako samo mali broj klubova u svom svakodnevnom radu i aktivnostima u upravljačkom dijelu ima organizirane pojedince za rad na poslovima blagajnika, sportskog direktora, marketinga i sl. Razlozi za ovakvo stanje leže, prvenstveno, u karakteru karate sporta koji je još uvijek izrazito amaterski sport, sport zaljubljenika i entuzijasta.

I u karateu, kada se razmatraju određeni odnosi značajni za sportsku djelatnost i sudjelovanje u pojedinim aktivnostima, spolne razlike mogu biti od značaja za sam ishod i kvalitetu te aktivnosti. Neosporna je činjenica da se karate sportom uspješno mogu baviti muškarci i žene, kako u

natjecateljskom pogledu, tako i u drugim oblicima angažiranja, naročito u sportskom menadžmentu. Međutim, svakodnevna praksa pokazuje da evidentne biološke, ali i prisutne društvene razlike mogu znatno utjecati na njihov tijek, kvalitetu i efekte koji se određenom aktivnošću postižu. Diskriminativni odnos angažiranosti ženske populacije i u karate sportu potvrđuje kako je u realnom društvenom okruženju ovaj problem jako izražen.

Metode rada

U okviru šire obavljenog istraživanja na području AP Vojvodine (Nešić, 2005), čiji je predmet bio proučavanje i identifikacija motivacijskih dispozicija koje značajno utječu na radni angažman trenera i drugih rukovodećih kadrova u karateu, jedan od segmenata se odnosio i na utvrđivanje karakteristika spolne zastupljenosti u menadžerskim strukturama karate klubova. Uzorak ispitanika je imao karakter namjernog, obzirom na to da su odabrani karate klubovi koji pripadaju organizacijskoj strukturi Karate saveza Vojvodine, i uzet je iz populacije sportskih stručnjaka i rukovoditelja koji aktivno djeluju u karate sportu, odnosno uključeni su u proces vođenja karate klubova.

Istraživanjem je obuhvaćeno ukupno 170 ispitanika oba spola, od čega 80 karate trenera i 90 rukovoditelja karate klubova. U istraživanju su sudjelovala 53 kluba iz 40 naseljenih mjesta u Vojvodini, koji prema organizacijsko-teritorijalnom ustroju Karate saveza Vojvodine pripadaju regijama: Sjeverna Bačka, Južna Bačka, Srem, Sjeverni Banat i Južni Banat. Kao istraživački instrument korišten je anketni upitnik, koji je posebno konstruiran za navedeno istraživanje.

Rezultati

Spolna struktura menadžera u karate sportu na području Vojvodine oslikava tendencije koje se mogu uočiti i na cjelokupnom sportu Republike Srbije. Broj žena koje su uključene u procese vođenja karate organizacija znatno je niži u odnosu na muškarce, posebno kada je riječ o trenerskim pozicijama. Dobiveni podaci (tablica 1.) mogu se promatrati i kao pojavna tendencija stanja karate sporta u cjelini.

Spol	Treneri	%	Predsjednici	%	Tajnici	%	Ukupno	%
Ž	7	8,75	2	4,0	22	55,0	31	18,24
M	73	91,25	48	96,0	18	45,0	139	81,76
Σ	80		50		40		170	100

Tablica 1. - Spolna struktura klupskog menadžmenta pri KSV

Uspoređujući ovako iskazane podatke, odnosno aktualno stanje u vojvođanskom karateu, s podacima koji su dobijeni istraživanjem JOK i SA Beograd (Grupa autora, 2002), može se konstatirati kako nazočne disproporcije spolne zastupljenosti u

strukturama menadžmenta sportskih organizacija nisu karakteristične samo za karate sport. Naprotiv, karate organizacija na razini Vojvodine dijeli "sudbinu" cjelokupnog srpskog sporta, kada je o ovom problemu riječ (tablica 2.).

Spol	Karate savez Srbije			Ukupno u sportu R.Srbije	
	Broj	% Valid	%	Broj	% Valid
Ž	16	7,40	0,6	155	5,85
M	200	92,60	7,54	2496	94,15
Σ	216	100	8,14	2651	100

Tablica 2. - Zastupljenost žena-trenera u sportu Srbije (Prema Grupa autora, 2002)

Prikazani rezultati pokazuju da je zastupljenost žena u vodećim menadžerskim funkcijama karate sporta, posebno operativnim u koje se svakako ubraja i trenerska pozicija, gotovo simbolična. Upravo od ovih pozicija u stručnim timovima ovisi uspjeh i razvoj karatea kao sportske grane u cjelini. Ovo posebno dolazi do izražaja kad se uspoređuju podaci s ukupnim stanjem u sportu Srbije, gdje su žene u operativnom menadžmentu vrhunskog (natjecateljskog) sporta također vrlo malo

obuhvaćene. Promatrano s aspekta radnog angažmana u karateu Vojvodine, ovakva struktura spolne zastupljenosti aktivnih kadrova sigurno iskazuje određene implikacije i na druge bitne faktore, prije svega motivaciju. Različitost u iskazivanju i stupnju prisustva motiva i stavova, prije svega motiva postignuća, značajno određuju način i razinu angažmana žena u menadžmentu karate sporta (tablica 3.).

SPOL	MOTIV POSTIGNUĆA			Ukupno
	I Manje izražen	II Izražen	III Visoko izražen	
Muškarci	33 23,7	52 37,4	54 38,8	139 100
Žene	27 87,1	4 12,9		31 100
Ukupno:	60 35,3	56 32,9	54 31,8	170 100

$$\chi^2 = 45,491 \quad p = .0001$$

Tablica 3. - Spol i motiv postignuća (f-%)

Rasprava i zaključak

Već na prvi pogled se uočava da je u odnosu na cjelokupni uzorak kod muškaraca znatno izraženiji motiv postignuća nego kod žena. Ovako iskazane tendencije moguće je razmotriti s nekoliko aspekata. Evidentno je kako muškarci kroz aktivnosti i rad u karate sportu vide mogućnost ostvarenja svojih potreba za postignućem znatno više nego žene. Ovome je jedan od značajnih uzroka i činjenica da mnogo veći broj muškaraca nakon natjecateljske karijere ostaje i dalje aktivno u karate sportu, bilo kao treneri (u najvećem broju slučajeva) ili kao dio rukovodstva klubova (predsjednici, tajnici, sponzori, ...), kao sportski suci ili pak rekreativci koji ostaju povezani s karate sportom. Veliki broj ovako aktivnih pojedinaca uključen je i u rad karate klubova na području Vojvodine. Njihova motiviranost za nastavak angažmana u karateu je, među ostalim, usmjerena na novu vrstu postignuća, koja se ogleda u težnji da svoja sportsko-natjecateljska ostvarenja i uspjehe

kao nekadašnji aktivni borci održe ili nadgrade i nakon završetka aktivne sportske karijere, naravno, u novom obliku, i to najčešće kroz trenersku aktivnost. Trenerskim radom se za njih otvaraju novi izazovi, stvaraju uvjeti za jednu novu vrstu dokazivanja i realizacije ciljeva, koji su drugačije oblikovani u odnosu na razdoblje kad su bili natjecatelji. Ovo se prvenstveno ostvaruje kroz rad na organiziranju i vođenju trenažnog procesa (karate obuke, transfera znanja na mlađe generacije, pedagoškog rada i sl.), čiji je krajnji cilj sportsko usmjeravanje natjecatelja i postizanje vrhunskih sportskih rezultata. To se također ostvaruje i kroz druge vidove aktivnosti koje zahtijeva proces menadžerskog djelovanja u organizaciji - klubu (planiranje, organiziranje, vođenje, realizacija i kontrola). Nastavkom angažmana u karate sportu na ovaj način, ali i drugim ulogama u okviru karate organizacije, muškarci nastavljaju svoj proces „borbe“, koja je u ovom slučaju posredno prisutna, preko svojih natjecatelja. Nadalje, muškarci su i

dugoročnije orijentirani na neposredno vježbanje karatea, što proizilazi iz činjenice da se u većem broju opredjeljuju za rad na vođenju trenažnog procesa. On je u karate sportu daleko zahtjevniji u odnosu na neke druge sportove. Da bi uspješno ispunio sve trenerske zadaće, karate trener mora stalno biti na određenoj razini korektno sportsko-tehničke forme. Uspješno vođenje trenažnog karate procesa, naime, zahtijeva i adekvatnu sposobnost demonstriranja i praktične primjene velikog broja složenih karate tehnika. Ovo se ne može postići bez kontinuiranog vježbanja. Drugim riječima, uspješan karate trener ne može trenažni proces voditi „s klupe“ i mora permanentno posjedovati korektnu fizičko-tehničku formu, prilagođenu njegovoj životnoj dobi. U suprotnom ne bi mogao u potpunosti odgovoriti postavljenim zadaćama, a time i ostvarenju ciljeva. S druge strane, žene iskazuju drugačije tendencije koje su i od strane autora uočene kroz dugogodišnji neposredan rad u karate sportu. Iako se znatan broj ženske populacije aktivno bavi karate sportom i u sportskoj karijeri ostvaruje visoke sportske rezultate¹, nakon njenog završetka, a ta karijera je po pravilu uvijek kraća nego kod muškaraca, najveći broj žena prestaje sa svim aktivnostima u karate organizaciji. Ovo potkrijepljuje i podatak iz istraživanja (Nešić, 2005) gdje je utvrđeno da samo 7 žena aktivno rade kao treneri u karate klubovima u Vojvodini. Iako u biomehaničkom i fiziološkom pogledu ne postoje značajniji razlozi za ovakvu pojavu², odgovore na uočene tendencije bi trebalo najprije tražiti u sociološkom prostoru. Žene se radije opredjeljuju za druga zanimanja i životne pozive kroz koje ostvaruju svoju potrebu za postignućem, a koji su primjereniji njihovoj kasnijoj društvenoj i biološkoj ulozi. Kroz angažman u karate sportu ne vide mogućnost ostvarenja visokih ciljeva, te stremljenja uspjehu traže u drugim područjima života. Također, kod žena je u najvećem broju slučajeva izražena i jaka potreba, odnosno težnja za formiranjem i podizanjem obitelji. S obzirom da je u našem društvu (i našem mentalitetu) još uvijek žena stožer obitelji i bitan činitelj njene stabilnosti, uloga supruge i majke je kod većine mnogo značajnija nego nastavak bavljenja sportskom djelatnošću u nekom drugom obliku. Svoje aktivno bavljenje sportom većina žena nakon završene natjecateljske karijere prihvaća kao ugodan dio mladenačkog

doba, odnosno kao lijepu životnu uspomenu. Eventualni pojedinačni daljnji angažman u sportskoj djelatnosti uglavnom se svodi na određeni stupanj pomoći u radu sportskih klubova, najčešće kroz tajničko-tehničke poslove. Angažiranje žena u karate klubovima, u najvećem broju slučajeva, prisutno je ukoliko su njihova djeca uključena u trenažni proces. Sve dok im djeca treniraju karate sport, interes žena (majki) za neki od oblika rada u klubu je nazočan. Napuštanjem karatea od strane djeteta i njegovim prelaskom u neko drugo sportsko okruženje³ smanjuje se ili, što je još češće, prestaje i interes žena za daljnji rad u klubu. Naravno, razmatranje ovog pitanja je veoma kompleksno i u sebi obuhvaća brojne aspekte i mogućnost analize različitih pravaca. Iznesene pretpostavke o razlozima utvrđenog stanja, međutim, proizašle su iz svakodnevnog neposrednog kontakta s akterima karate sporta, natjecateljima i kadrovskim strukturama svih razina. Očevidno, navedeni razlozi ukazuju na značaj spola kod iskazivanja motiva postignuća, te se moraju uzeti u obzir pri objašnjavanju registriranih brojnih sportskih problema i zadaća. Rezultati istraživanja i prezentirani dio daju naznake mnogo šireg i aktualnijeg društvenog problema prisutnog i u karate sportu u Srbiji (a time i Vojvodini). Strategija unaprijeđenja položaja žena u sportu Srbije, čiji je inicijalni pokretač bio JOK (Komisija za žene i sport) još 1999. god., ostaje i dalje otvorena kao proces. Utvrđeni strategijski cilj: „masovnije uključenje žena u sva područja sportskog života u Jugoslaviji...“, sigurno je i dalje veoma aktualan. Kao što je generalna konstatacija o nedovoljnoj zastupljenosti žena u sportu Srbije konstantno nazočna, tako se u pojedinim sportskim granama ona i intenzivira.

Za karate kao sportsku granu u Vojvodini može se konstatirati slijedeće:

- Karate sport svakako dijeli sudbinu cjelokupnog srpskog sporta, te je situacija i u pogledu angažmana žena u menadžmentskim procesima – nepovoljna.
- Jako mali broj žena uzima aktivno sudjelovanje u radu karate klubova, posebno u trenerskoj aktivnosti. I pored organiziranog ženskog članstva (oko 35% aktivne vježbačke populacije su žene), upravljačke strukture karate organizacija su izrazito deficitarne ženskim menadžerskim kadrom.

¹ Karatistkinje s područja APV su klupski prvaci Europe, a u pojedinačnoj konkurenciji KSV ima svjetsku prvakinja.

² S tehničkog i natjecateljskog aspekta muškarci i žene podjednako uspješno ovladavaju složenim karate tehnikama. U tehničkom i biomehaničkom pogledu, nema dokazanih bitnijih razlika između karatista muškog i ženskog spola. Dokaz ovome je da i kod žena kao natjecateljske discipline postoje sportske borbe.

³ Ovo je česta pojava, ne samo u karate sportu, naročito kod djece mladih uzrasta. Djeca „traže sebe“ kroz različite sportske discipline i najčešće tek u predadolescentnom razdoblju se konačno zadržavaju u određenom sportu.

- Uzroke ovakvog stanja potrebno je, između ostalog, tražiti u širem društvenom okruženju, kao i u okviru problematike sporta u cjelini.
- Sigurno je da i nedostatak ozbiljnijih znanstvenih istraživanja interdisciplinarnog karaktera doprinosi, na određeni način, postojanosti i čak produblivanju ovog problema, jer bez kontinuiranog praćenja detektiranog problema ne može se započeti s njegovim efikasnim rješavanjem.
- Neophodno je intenzivirati stručnu i znanstvenu analizu uočenog stanja, kako u njegovom totalitetu, tako i u pojedinačnim teritorijalnim segmentima, te na osnovu validnih rezultata kreirati buduće planske aktivnosti cjelokupne karate organizacije u Srbiji i Vojvodini.
- Karate je sport koji se intenzivno razvija. Dobiva nove oblike i forme organiziranja, što se može uočiti i kroz inicijativu Ministarstva prosvjete i sporta Srbije o mogućem uvođenju borilačkih sportova (među kojima je karate najdominantniji

po obuhvatu djece školskog uzrasta) u nastavni program kao fakultativnog predmeta. To podrazumijeva i znatno ozbiljnije organizacijsko ustrojstvo karate organizacije na razini republike, posebno menadžmenta karate organizacija (klubova i saveza). Ono, stoga, mora počivati na egzaktnim podacima iz aktualne prakse i relevantnim znanstvenim činjenicama.

Na temelju iznesenog može se reći da je i ovaj rad imao za cilj osvjetljivanje jednog segmenta šireg društveno-sportskog problema, koji se reflektira i na karate sport u Vojvodini, te da pitanjima zastupljenosti žena u menadžmentu sportske djelatnosti u cjelini omogućiti dodatne relevantne podatke koji će činiti potporu za definiranje strategijskih pravaca unaprijeđenja položaja žena, i kao sportskih stručnjaka, ali i kao subjekata odlučivanja u okviru upravljačkih struktura karate sporta Srbije.

Literatura

- Bahtijarević-Šiber, F. (1999). *Menadžment ljudskih potencijala*. Zagreb: Golden marketing.
- Dunderović, R. (2004). *Osnovi psihologije menadžmenta*. Novi Sad: Fakultet za menadžment.
- Grinberg, Dž., & Baron, R. (1998). *Ponašanje u organizacijama*. Beograd: Želnid.
- Horga, S. (1993). *Psihologija sporta*. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu.
- Kolajkov, J. (1992). *Teorija i praksa na menadžmentu u sportu*. Sofija: Nacionalna sportska akademija.
- Lazarević, Lj. (1981). *Struktura motivacije kod sportista. (Doktorska disertacija)*, Beograd: Fakultet za fizičku kulturu.
- Maslov, A. (2004). *Psihologija u menadžmentu*. Novi Sad: Adižes.
- Nešić, M. (2003). *Motivacioni aspekti sporta*. Bačka Palanka: Logos.
- Nešić, M. (2005 a). *Motivaciona struktura trenera i rukovodilaca kao faktor menadžmenta u karate sportu (Doktorska disertacija)*. Novi Sad: Fakultet za menadžment.
- Nešić, M. (2005 b) *Sport i menadžment*. Bačka Palanka: Tims-Logos.
- Radoš, J. (2005) *Filozofija sporta*. Sombor: Učiteljski fakultet.
- Raič, A., & Maksimović, N. (2003) *Sportski menadžment*. Novi Sad: Fakultet za fizičku kulturu.
- Tomić, M. (2001) *Menadžment u sportu*. Beograd: IP Astibo.
- Zvonarević, M. (1981) *Socijalna psihologija*. Zagreb: Školska knjiga.
- Wheelen, L.T., & Hunger, J.D. (1989) *Strategic Management and Business policy. 3rd Ed.* Reading: Addison-Wesley Publishing Co.
- *** (2002) *Zastupljenost žena u sportu Srbije*. Beograd: JOK&SA.

Primljeno: 12.10.2007.
Prihvaćeno: 15.12.2007.

Korespondencija:
doc.dr.Milan Nešić
Fakultet za sport i turizam
TIMS u Novom Sadu, Srbija
21000 Novi Sad, Srbija
Radnička 30a/II.
E-mail: nesic@tims.edu.yu

FEMALES AND KARATE SPORT MANAGEMENT

Abstract

Socially speaking, women represent a specific and respectably large group, which is manifested in sports in a particular way. Sex differentiation is noticeable both in general social structure and in sports, and it still causes limited participation of women in all sports activities. The same applies to karate, when certain relationships important for sports activities and participation in those sports are considered, it is obvious that sex differentiation plays a significant role with regard to the outcome and quality of a particular activity. It goes without saying that both men and women can go in for karate as competitors or through different engagements, especially sports management. However, practice proves that obvious biological, as well as other social differences can significantly influence the progress, quality and effects of a particular activity. The discriminative ratio of women in karate makes it very clear that this issue is prevalent in our society.

Key words: women, karate, sport, management

